

Lahokaviosammal

Grön sköldmossa

Buxbaumia viridis

Luontodirektiivin laji (liite II)

BOR suojelutaso epäsuotuisa huono, vakaa

Koodi: 1386

Rauhoitettu (LSA 471/2013)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 471/2013)

Ahvenanmaalla rauhoitettu ja erityisesti suojeltava (ÅFS 3/2002)

Uhanalaisuusluokka (IUCN): äärimmäisen uhanalainen (CR)

Kuva: Kimmo Syrjänen

Luonnehdinta

Lahokaviosammal on helppo tuntea lahoppuun pinnasta nousevista kaviomaisista vihreistä ja liereistä, hieman litistyneistä, kookkaista itiöpesäkkeistä, jotka sijaitsevat noin sentin pituisen punaruskean karheanystyisen perän päässä. Varttunut itiöpesäke muuttuu loppukevällä ruskeaksi. Sammalen versot kasvavat hyvin huomaamattomina lahoppuun sisässä tai pinnalla. Lähi-laji kalliokaviosammal ei kasva lahoppuulla.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lahokaviosammal kasvaa pehmeäksi lahonneilla kookkailla maapuilla ja kannoilla vanhoissa havumetsissä ja lehdoissa. Kasvualustana on useimmiten kuusi tai mänty, mutta lajin voi löytää myös lehtipuulta. Lahokaviosammal on huono kilpailija ja se vaatii niukasti muita sammalia kasvavan lahoppuun jatkumoa sekä kosteaa pienilmastoa. Laji kasvaa Suomessa harvinaisena levinneisyytensä äärilaidalla maan eteläosan tammivyöhykkeessä.

Nykytila ja uhkatekijät

Useat lahokaviosammalen kasvupaikat ovat tuhoutu-neet metsänkäsittelyn ja rakennustoiminnan vuoksi. Lahoppujatkumon katkeaminen, ympäröivän puuston hakkuut ja muu kasvupaikkojen pienilmastoa muuttava toiminta ovat sammalen merkittävimmät uhkatekijät. Esiintymiä uhkaavat niiden pienen koon ja eristyneisyyden vuoksi myös satunnaistekijät. Lajilla on noin

kymmenen tunnettua nykyesiintymää, joista suurin osa sijaitsee Natura 2000 -verkostoon kuuluvilla alueilla tai muilla suojelualueilla.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan lahokaviosammalen kasvupaikat ja niiden lähiympäristöt tulee jättää hakkuiden ja muiden pienilmastoon (kosteus, varjoisuus) vaikuttavien metsänhoitotoimien ulkopuolelle. Lahopuiden säästäminen on tärkeää. Koska laji kasvaa usein kannoilla, tulisi alueilla, joissa lajia esiintyy, pidättäytyä kantojen nostosta. Jotkin lajin kasvupaikoista saattavat olla metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (lehdot, silloin kun ne ovat runsalahopuustoisia), joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Suurin osa elinympäristöistä on todennäköisesti METSO-ohjelmaan sopivia kohteita (runsalahopuustoiset kangasmetsät, lehdot). Järeän lahoppuun määrän lisääminen luonnonhoitotöinä nykyisten esiintymien tuntumassa on suositeltavaa lajin elinmahdollisuuksien turvaamiseksi.

Lähteet

Kotiluoto, R. & Lunnas, T. 1994. Lahokaviosammalen (*Buxbaumia viridis*) hoito- ja suojelusuunnitelma. Turun yliopisto, Biologian laitos. 15 s.

Syrjänen, K. & Laaka-Lindberg, S. 2009. *Buxbaumia viridis* – erittäin uhanalainen. Julk.: Laaka-Lindberg, S., Anttila, S. & Syrjänen, K. (toim.). Suomen uhanalaiset sammat. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Ympäristöopas. S. 56–57.